

Waarom zou je wél kippen houden?

Om wel 1001 valide redenen! Maar ik beperk me tot een dozijn.

1 *De bijzondere band tussen mens en dier*

Mensen en dieren horen bij elkaar. Met de komst van kippen in jouw tuin is de mooie schakel aarde-plant-dier-mens weer compleet. Dat leidt tot geluk in allerlei gradaties, alleen al door de opgewekte bedrijvigheid die kippen in je tuin of op je erf brengen. Een treffend voorbeeld van de band mens-dier hoorde je van je oude buurman, een weduwnaar; hij vertelde hoe het zorgen voor een paar kippen zijn dag betekenis gaf en zijn eenzaamheid verlichtte. Je neemt je voor juist hem in te schakelen als jouw kippenmentor.

2 *Een doodse tuin wordt weer levend*

Je hebt die zo modieus aangelegde tuin met zijn rechte lijnen, stenen terras en grijze kunststof ameublement helemaal uit. Tuin?! Ha, ha, ha! Het is eerder een desolaat kantoorlandschap. Dus je gooit de boel om, laat de aarde terugkeren, koopt, ruilt of stekt gevarieerde en kipbestendige struiken (zodat je dieren, zijnde ex-junglevogels, zich veilig voelen), je zaait wilde bloemenmengsels en neemt drie ouderwetse Barnevelders, die overal mogen scharrelen. Na hun komst bepaal je samen met de kippen hoe je het begrip ‘tuin’ voortaan definieert.

3 *Boerenleven in de stad*

Op je fietstochten, de stad ontvluchtend, smolt je hart al menig keer bij het zien van een paar zwarte kippetjes, eigenwijs rondstappend op een knettergroen grasveld. Ah, een vleug boerenleven in je eigen stadstuin! Dat kan toch ‘the best of both worlds’ zijn?

4 *Een kippenhok voor partnerlief (en een apart hok voor de haan)*

Zelf hoeft je niet zo nodig kippen, maar je partner droomt er al jaren van. Dus, als klusser op zoek naar een nieuw project, bouw je voor hem/haar én de kippen een kasteel van een kippenhok. Eeuwige dankbaarheid valt je ten deel. Superbonus: die eieren smaken écht veel lekkerder.

Ook één haan was bij jou welkom, want je bouwde een apart geluidsgeïsoleerd nachthok voor hem dat overmatige kukelgeluiden flink dempt. Je zorgde voor voldoende ruimte en goede ventilatie en zette het hok in de schuur. ’s Avonds gaat heer haan erin (hij wende snel) en doordeweeks haal je hem er tegen 08.00 uur uit, in het weekend om 10.00 uur. En je vertelde de buurt dat je dit consequent blijft doen. Geen klacht bereikte je.



Kip met een missie, koersend langs het groot hoefblad.

5 Kippen zijn rustgevend en ontstressend

Kippen nemen? Je aarzelt. Tot je van elke kippenhouder, én van elke huisarts, therapeut of in mindfulness gedompelde healer hoort hoe bijzonder rustgevend het is om dieren hun heerlijke eigen gang te zien gaan. Voor kippen zorgen en hen observeren werkt relativerend en ontstressend, zeggen ze. Het maakt je milder. En met ze keuvelen, of voor ze zingen, *mag* gelukkig. Op een dag vertellen je kinderen opgetogen dat er op hun school een heuse kippentuin komt. Nu jij nog...

6 Gered! Industriekip wordt huiskip

Je wilt enkele industriekippen een fijne plek bieden. Als ze arriveren schrik je van hun doffe ogen, bleke kammen en mottige veren. Ze missen nota bene ook hun snavelpunten. Gekapt. Of weggebrand. Afschuwelijk. Veel vertroetelen, dat is wat ze nodig hebben, zijnde zeer gevoelig voor kwaaltjes en voor – je gelooft het amper – *beweging en in de buitenlucht zijn...* Je geeft ze een fijn hok en een veilige ren. Wat maakt het jou uit dat ze slechts af en toe een ei leggen? Je hebt ze uit een benarde positie bevrijd. Dolblij ben je als hun ogen weer glanzen, de kammen rood kleuren en ze na een fikse rui een prachtig verenkleed ontwikkelen. Die paar eieren per week zijn zalig, en precies genoeg.

7 *Niet grootschalig, maar kleinschalig, en zelfs bd/bio*

Dioxine, vogelpest, plofkippen, stalbranden waarbij zomaar honderdduizend kippen omkomen, vergassing van eendagshaantjes, Fipronil, massale ruiming, failliete pluimveehouders, bah. Je raakt bedrukt door al die voedselschandalen, diervijandige bedrijfsvoering, ongelukken en andere misère. Wat een immens treurig gevolg kan grootschalig kippen houden hebben. En dan nog iets, futiel wellicht maar toch: je wordt stapeldol van de kwalificering van eieren en kippenvlees. Hope-loze wirwar. Welke kip leidt nu het fijnste leven en welk ei is nu het meest 'bio'?

Je wilt dolgraag genieten van verse, gezonde eieren, dus besluit je zélf de regie in handen te nemen. En de kippen? Die koop je op een biodynamische boerderij. Dat stelt gerust, want je weet dat ze van sterke rassen afkomstig zijn, bio-voer aten, verschoond bleven van gm-voer en voer van andere ongewenste herkomst, geen preventieve medicatie en groeistimulators toegediend kregen, veel buiten waren in groepen met een haan, traag opgroeiden zodat ze weerstand tegen ziekten opbouwden en zo ook soorteigen gedrag konden ontwikkelen en uiten.

8 *Ultieme zelfvoorziening?*

Naast eieren zou zelfs vlees een eventuele opbrengst kunnen zijn. Je voorziet werkelijk niet of dat je dat ooit wilt, maar je sluit niets uit; wie weet gaan je wensen omtrent zelfvoorziening en eigen zeggenschap over je voeding zich eens daartoe uitstrekken. Zo af en toe. Bij een wel erg grote hanenpopulatie, bijvoorbeeld?

9 *De kringloopkip*

Je las dat elke persoon per jaar 170 kilogram gft-afval produceert. En dat voelde je ook, toen je die zware, groene container nog tweewekelijks naar de stoep rand rolde. Maar sinds je kippen houdt staat die bak meestentijds leeg, want jij 'verkringloopt' groenteresten, grasmaaisel en bovenmaatse courgettes uit je moestuin via de kippen. Dat worden weer heerlijke eieren!

10 *Een grote schat voor de (moes)tuin*

Als enthousiast (moes)tuinier merk je hoe geweldig je de composthoop of -bak kunt voeden met prima kippenmest en mineraalrijke veren, die je uit het hok opveegt na de rui. En hoe dankzij de extra voedzame compost de *hele* tuin wint aan levenskracht, van radijs tot rucola, maar ook van roos tot rudbeckia.

11 *Onkruidreductie dankzij kippen*

Een moeder op het schoolplein vertelde hoe haar kippen zelfs hardnekkig onkruid als zevenblad, klimmende winde en kweekgras recycleren; zij stort het gewoon in hun ren! De kippen eten het deels op en graven restanten de bodem in waar ze

compleet verteren en de renbodem verbeteren. Telkens een nieuwe lading houdt de dieren ook fijn bezig, begreep je. Schitterende synergie, dus: gratis groenvoer én prettige activiteit voor de kippen, nóg minder gft-afval en veel minder tijdrovend gewied of geschoffel voor jou.

12 Levende biologies voor kinderen

Je hebt kinderen, of krijgt ze over de vloer en je geniet bij voorbaat al van de unieke, spontane band die kinderen met dieren ontwikkelen. En vice versa. Licht



Onkruidreductie dankzij pluimvee!

gidsend leer je ze voor kippen te zorgen, waarbij ze en passant van alles meepikken: voeren, voortplanting, ziekte en dood, kortom het leven zelf.

Redenen genoeg, maar...

Serieus, er bestaan talloze, uiteenlopende redenen om kippen te willen houden. Daarvoor hoef je niet op een uitgestrekt landgoed te wonen, het kan heus óók in dorp en stad. Onder bepaalde omstandigheden. Voorbeeld: als de plek om kippen te houden bescheiden is, neem je geen immense hoenders of veel drukke, ruimtevragende kippen, maar een leuk krielras; zelfs de kleinste sierkipjes leggen heerlijke eitjes. Suggesties? Kijk in Hoofdstuk 18 onder ‘Voorrang voor de kriel’, vanaf blz. 222.

Naast de kip en haar levensruimte moet je je verdiepen in zaken als goed voer, een veilig nachthok en tiptop zorg. En inleving in de dieren, die – zeker in de vrije ruimte – gevoelig kunnen zijn voor: nerveus gedoe van hun verzorger, onverhoedse bewegingen, plotseling lawaai en harde knallen, hoge, schelle stemmen, fladderende, donkere kleding, een vegende bezem, de schaduw van een overvliegende grote vogel... Dat is volkomen logisch: de kip is een prooidier en dus ook een vluchtdier: ze zal – zeker buiten de ren – altijd op haar qui vive zijn en alert reageren op potentieel gevaar. Kun je dat verhelpen? Deels. Als jij voor herrie of onrust hebt gezorgd, kun je ermee stoppen en de dieren troosten, geruststellen, bemoedigen en prijzen. Dat werkt.

Maar eerst dit: wil je wérkelijk een tuindeel aan kippen afstaan en hun verzorging op je nemen? Met tuindeel bedoel ik niet het schamelste, donkerste, zompigste tuinhoekje. En verzorging houdt meer in dan op een zonnige meimorgen, bij gekwinkeleer van zangvogels en met een handgevlochten rieten mand aan je arm, de eieren uit geurig, schoon stro rapen. Wat dacht je van het slepen met balen hooi, voer en emmers water? Ook als het stortregent in november of vriest in februari? Of hoe sta je tegenover het hok witten (een- tot tweemaal per jaar), het tuinpad schoonvegen (dagelijks), wekelijks mest ruimen en het hok maandelijks tot op het bot reinigen? Ronduit stoffig en vuil werk.

Neem eerst leasekippen!

Toen ik overwoog honingbijen te nemen, nodigde ik ‘om proef te draaien’ leasebijen uit in mijn tuin. Een naburige imker was bereid mij ’s zomers een volk uit zijn bijenstand te lenen en me over het imkeren te instrueren. Dat bleek een ideale leerschool. Met hart en ziel koos ik voor bijen houden, zij het op een andere, vrijere manier dan hij me leerde. Toch, ik was nooit tot mijn twee ‘biodynamische

bijenvolken' gekomen zonder de leasebijen en die imker. (Je leest er alles over in mijn boek *Dichter bij de bij.*)

Vandaar mijn advies: neem eerst leasekippen. Dat voorkomt teleurstellingen en/of onnodige kosten. Lease er drie tot maximaal vijf, en kijk na een halfjaar eens of de kippen het goed bij je doen en of je ze zou willen houden. In die volgorde. En kies een kippenmentor die bij jouw idee over dieren houden past. Beviel het niet en moet je de dieren weer teruggeven aan degene die ze je leende? Geen man overboord. Je bent een bijzondere ervaring rijker. Wil je ze wél? Uitmend. Nu ben je terdege voorbereid.

Heb je voor zo'n kippenleaseplan geen tijdelijk nachthok en een ren? Dan kun je twee dingen doen:

- 1 Onderzoek of je een brandschoon gereinigd kippenhok-met-ren kunt lenen.*
- 2 Overleg met een kippenhouder (v/m) in je omgeving of je op haar/zijn terrein voor enkele kippen mag zorgen, op zeer regelmatige basis. En dat een halfjaar lang. Neem daarna je besluit.

Financiën

Hopelijk ben je na dit alles nog steeds enthousiast en is het mogelijk om in jouw buurt, stadsdeel of dorp dieren te houden. Of heb je met veel plezier leasekippen verzorgd en snak je naar een eigen koppeltje in de tuin of 'op' de volkstuint, stadsakker of het communale erf in die nieuwe, groene stadswijk. Goed. Maar, het kost geld. Elke maand opnieuw maar ook vooraf, zeker als je de zaken serieus aanpakt.

Vanzelfsprekend kun je van groentekisten een nachthok timmeren, maar het is veel beter voor de kippen én voor jou om direct goed van start te gaan. Vooral als je kippen gunt wat ze echt nodig hebben: een solide, veilig, schoon en goed geventileerd nachthok, een zo ruim mogelijke ren, eersteklas voer en enige uren per dag toegang tot (delen van) je tuin.

De kosten per maand

Met momenteel 18 kippen zijn wij hier gemakkelijk zo'n € 35,- tot € 50,- per maand kwijt aan alle kipbenodigheden. Bij minder dieren liggen de kosten veel

* In alle hoeken, kieren en gaten van kippenhokken en rennen houden zich lastige beestjes op, zoals vogelmijten, in de wandeling bloedluizen genoemd. Ze veroorzaken onrust, ongerief en ziekte, dus vermijd ze coûte que coûte. Zie ook onder 'hygiëne in hok en ren' blz. 196, en onder 'de bekendste stoornissen, kwalen en ziekten' vanaf blz. 204.